

Тоҳир МАЛИК

— Э, иним, зурлайдиган боланинг кузи уйнаб туради? Жамшидни эмас, уша... кузи уйнаб туради. Кузи сал бундайроқми дейман. Ҳозир ҳам уйнаб туради. Унинг узи Жамшидга осилиб, лабини чиззигарди. Иморатни куриб турибиз. Шу учинчи қаватдан узини ташлашган одам тирик қоладими? Хуп, адолат қылмоқчи экансиз, юринг, курсатай...

— У ҳозир қаерда, билмайсиз?

— Қаерда буларди, гўрга кетадими, шу ерда. Опанинг мувонини ҳозир. Но-ми мувонин, аслида она ҳамма ишни шунинг қулуга тошириб қўйган. Бу шайтоннинг урочисидан ҳамма бозор.

— Гапинизга қараганда уни ёмон курадиганга ухшайсиз.

— Мен ёмон курдим нима яхши курдим нима, фойда-зарари йўқ ҳеч кимга. Мен бир қоровул одам бўлсан, келгатнада ўрнимдан туриб саломинни бераман, хушига келса алик олади, келмаса йўқ, алик олмасан олма, деб қолавераман. Идора ходимларига ачинаманда. Бэъзан дуч келганинг итдай қопади.

Зоҳид тажанроқ қўринган Мамасодикнинг бўғапларини эшитиб кулими-ради:

— Унда мен ҳам сўрай: кайфияти қалай, ҳозир кирсан булармикин?

— Бугун қопадиган куни. Қўркмасан-гиз кираверинг.

— Қопса қопар, дўхтирга бориб киркта укол олсан, тузалиб кетарман.

Зоҳиднинг ҳазили Мамасодикка маъкул келиб, жилмайди.

IV Боб

I

Узининг урмонига симаган бир шер бошча бир урмонга бориб қараса-ки, узидан зўрроти йўқ. Шунду б убехал қувониб «Мен шу урмонинг шоҳ-арслоним! Ҳамма қаршимда тиз чўксин!» деб наъра тортибди. Бу нодон уйламабди-ки, бу урмоннинг уз хужаси — арслони бордир, у пинакка кетгандир, ҳадемай уйонгар, уйонса иш расво булар...

Уз кунглича шаҳарга якка ҳоким булиб олган Ҳосилбоявчча ана шу нодон шер тонифасидан эди. Енгил-епли галабалар билан шу мартабага етган у ақли қосир мутлак ҳокимликка эришишоқ учун биттагина асосий галаба етарли деб уйлади. Агар у қиморбоз бўлса эди, ошиги ҳамиши оғли туриши мумкин эмаслигини биларди. У ошиқ тепинши яхши урганмай туриб бор мулкни, ҳаттоқи жонини тикиди. Тикиди-ю, Асадбекнинг ошиги олчи туриб, у ютқизди. Агар Ҳосилбоявчча дин ахлидан, ёнки уларга яқинлардан бўлса эди, «изо тавотара ало аҳадикум ан-ни нишаму фал-жоши ало нағсиҳи фақат салака гайра тарик-салихин» ҳикматининг маънисини чақармиди. Афуски, уз ҳолига йиглай олмай кетди.

Ҳар бир күп қаерга, қандай ин қуришин билади. Буни билибими, демак, яшашдан мақсади не эканини ҳам англайди. Жонзотлар орасида энг онгли хисобланувчи инсон вакили бўлмиш Ҳосилбоявчча куши билган нарсага фахми етмади. Чумчук ҳеч қачон бургут уяси-ни орзу қильмайди. У эса орзу қилди... Чумчук билан бургутнинг қаноти ҳам ҷангли ҳам ҳар хил булишини билмади...

Асадбек эса бу уйинда ютишига ишонарди. Инсон қалби ҳақиқатдан адолат ва муруватдан уз хоҳиши билан эмас, узи билган бу билмаган куч орқали зурлик билан узоқлашиди. Асадбек уни улдиришини истамаган эди. У Ҳосилбоявччанинг куп килиқларини кечириб кечириб...

(«Шайтонат»ни чон этиши ҳуқуқи «Шарқ-нишриёт матбаа концернига берилган»)

Муассис:
УЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИНИНГ
«КАМОПОТ» ЖАМГАРМАСИ
Ҳомий
УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
«МАТВЮТ ТАРКАТИШ ЙУШМАСИ» АССОЦИАЦИЯСИ

Бош мухаррир
Абдуқодир НИЁЗОВ
Навбатчи мухаррир: Шавкат КУЛИБОЕВ.
Навбатчи: Феруза ОРИПОВА

Буюргма Г. — 011.
Корхона манзили: «Буюк Туров» кўчаси, 41

ЖАМОАНИ КИМ ҚУЛЛАЙДИ?

Жондорда футболни севувчилар, унга ихломандар жуда куп. Деярли ҳар бир кишиштада, маҳалла-кўйла, узининг шуҳар қозонгандан ҳужумисино истеъодли дарвозабони, қолаверса, умидли спортиш ёшлини кўллаш учратасан, киши.

Футболга булган муносабат ўтган ишлаб ёшишини салонида. Айрим издиҳомларда «шу бола охири тўқомқ ёйди», деб қўйди. Лекин «шу тўқомқ билан узим урсам керак», деб уйламасди. «Ённи аяган-яра ер, қалтагини сара ер», деб бежиз айтшишмаган. Асадбек бу мақонни билмас эди, аммо у «Сенга зулм қисалар, сен ўн карка зулм билан жавоб қайтар», деган уз ақидасига содик ҳолда яшарди. Ҳосилбоявччанинг зарбидан сунг, куёш юзи туслиб, сувўй бош кўттаргани қаби, Асадбекда зулм билан ташкилот, ҳосилбоявччанинг зарбага шайлаёттанини сизганди. Қилич Сулаймоновнинг «Шу иш баҳона булиб Асадбекни йўқотиш керак, бу шаҳарга ҳужайнилик килиш фақат сизга ярапади», деган гапларини ёзип олиб, тақдим этиши ёки Элчинни тўйда ҳақоратлашга журуят этишининг узиже огоҳлантируви зарбалардан эди. Асадбек Ҳосилбоявччанинг куличироқ зарба бериши қодир эмас, деб янгишиди. Асадбекнинг кейинги кунчардаги аҳолини кўрган Чувринди «қасаллик хурӯж қиляпти», деб ҳавотирланди. Асадбек эса касалини қарийб унугтган, бутун фикри-зикри Ҳосилбоявччада эди. У кузларини юмди дегунча қизи шармандали ҳолда гавадланаарди, бу манзара темир тирноқлар билан руҳини эзарди. Унинг инграшларини азобидан, руҳ қиногидан эди.

Уша куни қизи титроқ овозда «Ада, сиз ҳеч кимни улдирмайсиз, уларни узим улдирмам», деганини зимистон кунглига бир ёртуғиқ муралади. Балки кайси бир ота шундай бир фожигата руబару бўлса-ю, қизи қасос истагида шундай деса, балки «Майли, қизим, уч ол!» дер, лекин гап шундаки, у «қайси бир ота» эмас. У — Асадбек! У эркак билан аслининг вазифаларини ахрата олади. Улар ҳолида ҳам бу ишни қизига тан азобидан, руҳ қиногидан эди.

Уша куни қизи титроқ овозда «Ада, сиз ҳеч кимни улдирмайсиз, уларни узим улдирмам», деганини зимистон кунглига бир ёртуғиқ муралади. Балки кайси бир ота шундай бир фожигата руబару бўлса-ю, қизи қасос истагида шундай деса, балки «Майли, қизим, уч ол!» дер, лекин гап шундаки, у «қайси бир ота» эмас. У — Асадбек! У эркак билан аслининг вазифаларини ахрата олади. Улар ҳолида ҳам бу ишни қизига тан азобидан, руҳ қиногидан эди.

Изларини излаб

Америка олимларининг аниқлашига, қишининг аклий қобилиятини қайда-даражадагини билди унга турнирни узидан-узида ишлаб олди. Биринчидан Ҳосилбоявччанинг куличироқ зарбидан килишиб олдиганни сизига бориши билди. Асадбек унга олди. Агар узномуси узун қасос олишига курбига етмаса, эрракман дейишни хайф санарди. У магнур тарзда улишини истарди. «Қа-сосиз кетсан, ётқизиб кўума олмайсан, туримда тик турман», деганини шунчаки олдиган гап эмас, қалб ниодси эди.

Уота ҳовлинига қадам босганини ҳолди.

Чуварни тиббий қарорида ҳар кандай

хосилбоявччанинг куличироқ зарбидан килишиб олдиганни сизига бориши билди.

Асадбек унга олди. Агар узномуси узун қасос олишига курбига етмаса, эрракман дейишни хайф санарди. У магнур тарзда улишини истарди. «Қа-сосиз кетсан, ётқизиб кўума олмайсан, туримда тик турман», деганини шунчаки олдиган гап эмас, қалб ниодси эди.

Изларини излаб

Америка олимларининг аниқлашига, қишининг аклий қобилиятини қайда-даражадагини билди унга турнирни узидан-узида ишлаб олди. Биринчидан Ҳосилбоявччанинг куличироқ зарбидан килишиб олдиганни сизига бориши билди. Асадбек унга олди. Агар узномуси узун қасос олишига курбига етмаса, эрракман дейишни хайф санарди. У магнур тарзда улишини истарди. «Қа-сосиз кетсан, ётқизиб кўума олмайсан, туримда тик турман», деганини шунчаки олдиган гап эмас, қалб ниодси эди.

Изларини излаб

Америка олимларининг аниқлашига, қишининг аклий қобилиятини қайда-даражадагини билди унга турнирни узидан-узида ишлаб олди. Биринчидан Ҳосилбоявччанинг куличироқ зарбидан килишиб олдиганни сизига бориши билди. Асадбек унга олди. Агар узномуси узун қасос олишига курбига етмаса, эрракман дейишни хайф санарди. У магнур тарзда улишини истарди. «Қа-сосиз кетсан, ётқизиб кўума олмайсан, туримда тик турман», деганини шунчаки олдиган гап эмас, қалб ниодси эди.

Изларини излаб

Америка олимларининг аниқлашига, қишининг аклий қобилиятини қайда-даражадагини билди унга турнирни узидан-узида ишлаб олди. Биринчидан Ҳосилбоявччанинг куличироқ зарбидан килишиб олдиганни сизига бориши билди. Асадбек унга олди. Агар узномуси узун қасос олишига курбига етмаса, эрракман дейишни хайф санарди. У магнур тарзда улишини истарди. «Қа-сосиз кетсан, ётқизиб кўума олмайсан, туримда тик турман», деганини шунчаки олдиган гап эмас, қалб ниодси эди.

Изларини излаб

Америка олимларининг аниқлашига, қишининг аклий қобилиятини қайда-даражадагини билди унга турнирни узидан-узида ишлаб олди. Биринчидан Ҳосилбоявччанинг куличироқ зарбидан килишиб олдиганни сизига бориши билди. Асадбек унга олди. Агар узномуси узун қасос олишига курбига етмаса, эрракман дейишни хайф санарди. У магнур тарзда улишини истарди. «Қа-сосиз кетсан, ётқизиб кўума олмайсан, туримда тик турман», деганини шунчаки олдиган гап эмас, қалб ниодси эди.

Изларини излаб

Америка олимларининг аниқлашига, қишининг аклий қобилиятини қайда-даражадагини билди унга турнирни узидан-узида ишлаб олди. Биринчидан Ҳосилбоявччанинг куличироқ зарбидан килишиб олдиганни сизига бориши билди. Асадбек унга олди. Агар узномуси узун қасос олишига курбига етмаса, эрракман дейишни хайф санарди. У магнур тарзда улишини истарди. «Қа-сосиз кетсан, ётқизиб кўума олмайсан, туримда тик турман», деганини шунчаки олдиган гап эмас, қалб ниодси эди.

Изларини излаб

Америка олимларининг аниқлашига, қишининг аклий қобилиятини қайда-даражадагини билди унга турнирни узидан-узида ишлаб олди. Биринчидан Ҳосилбоявччанинг куличироқ зарбидан килишиб олдиганни сизига бориши билди. Асадбек унга олди. Агар узномуси узун қасос олишига курбига етмаса, эрракман дейишни хайф санарди. У магнур тарзда улишини истарди. «Қа-сосиз кетсан, ётқизиб кўума олмайсан, туримда тик турман», деганини шунчаки олдиган гап эмас, қалб ниодси эди.

Изларини излаб

Америка олимларининг аниқлашига, қишининг аклий қобилиятини қайда-даражадагини билди унга турнирни узидан-узида ишлаб олди. Биринчидан Ҳосилбоявччанинг куличироқ зарбидан килишиб олдиганни сизига бориши билди. Асадбек унга олди. Агар узномуси узун қасос олишига курбига етмаса, эрракман дейишни хайф санарди. У магнур тарзда улишини истарди. «Қа-сосиз кетсан, ётқизиб кўума олмайсан, туримда тик турман», деганини шунчаки олдиган гап эмас, қалб ниодси эди.

Изларини излаб

Америка олимларининг аниқлашига, қишининг аклий қобилиятини қайда-даражадагини билди унга турнирни узидан-узида ишлаб олди. Биринчидан Ҳосилбоявччанинг куличироқ зарбидан килишиб олдиганни сизига бориши билди. Асадбек унга олди. Агар узномуси узун қасос олишига курбига етмаса, эрракман дейишни хайф санарди. У магнур тарзда улишини истарди. «Қа-сосиз кетсан, ётқизиб кўума олмайсан, туримда тик турман», деганини шунчаки олдиган гап эмас, қалб ниодси эди.

Изларини излаб

Америка олимларининг аниқлашига, қишининг аклий қобилиятини қайда-даражадагини билди унга турнирни узидан-узида ишлаб олди. Биринчидан Ҳосилбоявччанинг куличироқ зарбидан килишиб олдиганни сизига бориши билди. Асадбек унга олди. Агар узномуси узун қасос олишига курбига етмаса, эрракман дейишни хайф санарди. У магнур тарзда улишини истарди. «Қа-сосиз кетсан, ётқизиб кўума олмайсан, туримда тик турман», деганини шунчаки олдиган гап эмас, қалб ниодси эди.